

# I mål med matavfallet



Hösten är här och vintern har redan knackat på dörren hos en del. För vissa en vemodig tid med mörkare kvällar medan andra ser framemot mys med tända ljus och brasor. I vårt fall är denna höst en tid för nystart, då vi tillsammans med er ämnar ta tag i arbetet för ökad insamling och återvinning av matavfall! Du har nu framför dig satsningen "I mål med matavfallets" allra första nyhetsbrev.

Syftet med nyhetsbrevet är att sprida goda exempel som vi nosat upp! Det handlar om insatser och aktiviteter som görs för att öka återvinningen av matavfall, längs hela kedjan från insamling till förbehandling och rötning samt användningen av biogödsel och biogas. Vi vill också med nyhetsbrevet uppmärksamma de förslag på utveckling- och innovationsmöjligheter som vi har identifierat så här långt. Kanske är det just Du som utvecklar idén vidare, och därmed hjälper till att bidra till etappmålet om 75% återvinning till 2023?

---

## Några ord om projektet

"I mål med matavfallet" är ett projekt i form av en satsning som syftar till att skapa förutsättningar för hela matavfallskedjan att uppnå det satta etappmålet om 75% återvinning

förutsättningar för hela matavfallskedjan att uppnå det nya etappmålet om 75% återvinning av matavfall senast 2023. För att vi tillsammans ska kunna uppnå målet och tillgodose kraven behöver hela matavfallskedjan växla upp insamlings- och behandlingsarbetet av matavfall rejält.

Inom satsningen har kommuner, fastighetsägare, livsmedelsbutiker, forskare, teknikutvecklare, innovatörer med flera involveras för att kartlägga nuläget. Fokus ligger på att identifiera genomförda insatser och goda idéer längs hela matavfallskedjan, men också kartlägga utvecklingsbehov och innovationsmöjligheter. Målet är att leverera en palett med åtgärder, förbättringsförslag och insatser längs hela matavfallskedjan. Där både involverade och externa aktörer kommer kunna använda sig av resultatet som stöd i uppfyllandet av 75%-målet.

Projektet startade upp i februari 2022 och pågår till sista juni, 2023.

## Och några ord om oss som skrivit nyhetsbrevet

Det är vi, Sanna Andersson och Eddie Nyberg på GR och Angelika Blom på NSR som driver projektet framåt och det är även vi som författat innehållet till detta första nyhetsbrev. Vi hoppas att du gillar både innehåll och form! Har du tankar om vad vi bör skriva om till kommande nyhetsbrev, så blir vi jätteglada om du har hör av dig! Våra kontaktuppgifter finner du längst ner i nyhetsbrevet, allt att du skickar ett mejl till [imalmedmatavfallet@avfallsverige.se](mailto:imalmedmatavfallet@avfallsverige.se)

Och visst vill du bidra till kommande nyhetsbrev! Berätta för fler om era lyckade (och kanske mindre lyckade...) insatser för ökad insamling och återvinning av matavfall? Skriv ca 100 ord om vad ni gjorde och vad det ledde till och mejla detta till oss så publicerar vi i nästa nyhetsbrev!

Inspirerande och mat-nyttig läsning önskar vi! Nu ökar vi återvinningen av matavfall – tillsammans!

/

Sanna, Eddie och Angelika

## Hänt, hört och sett samt på gång inom matavfallshantering

## Soprumssafari

En solig septemberdag arrangerades en soprumssafari för Göteborgsregionens matavfallsnätverk, med matavfallsansvariga i kommuner i Västra Götalandsregionen samt inbjudna kommunala fastighetsbolag. Under dagen besöktes olika typer av avfallssystem som finns i Göteborg, bland annat sopsugar, markbehållare och olika typer av miljöhus. Vi fick uppleva Bostadsbolagets nya fräscha miljöhus på Topasgatan i Tynnered, med stora fönster, fototapet och luftrenare som motverkar dålig doft! Under dagen fanns också möjlighet att prata med fastighetsvärdar och en sobilschaufför om de olika systemen utifrån deras perspektiv.

Är du intresserad av att anordna ett soprumssafari i din region? Kontakta oss gärna om du vill ha inspiration eller tips!



## Informationsmaterial i Stockholm

Behöver du lite inspiration för information? Kolla in Stockholm Vatten och Avfalls hemsida – de har flera sidor med informationsmaterial om matavfallsinsamling som riktar sig till både flerfamiljsboende, restauranger med flera. Här är några länkar där du kan



## Informationskampanjen - Gör det inte svårare

Hur kan vi få boende i flerbostadshus att sortera mer av sitt matavfall? Genom inspiration och pepp! Det är fokus för matavfallskampanjen "Gör det inte svårare". Under hösten 2022 kommer nytt kampanjmaterial tas fram för att komplettera det material som togs fram 2020. I början av 2023 kommer en gemensam kampanjstart som alla kan haka på! Är du intresserad att vara med? Lämna ditt intresse [här](#). Materialet som togs fram till kampanjen 2020 finns tillgängligt för Avfall Sveriges medlemmar [här](#).



## Det kvittrande miljörummet

I Landskrona stad finns nu ett kvittrande miljörum med skoglig känsla, detta då fastighetsägaren vill stimulera till mer

börja surfa runt:

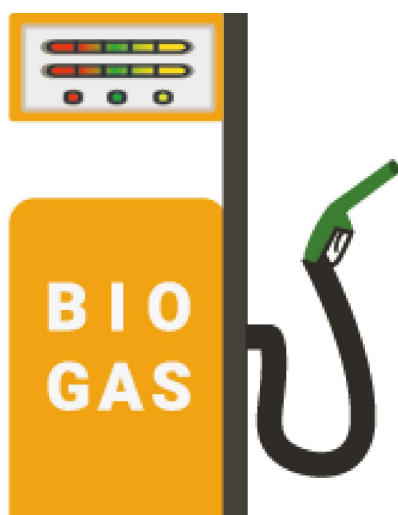
Flerfamiljsboende

Restauranger

## Minimeringsmästarna

Under ett år har de tävlande i Minimeringsmästarna utmanats i att minska sitt avfall så mycket som möjligt. Nu börjar tävlingen lida mot sitt slut och det har blivit dags att utse en vinnare! Under året har hushållen lärt sig om hållbarhet och avfallsminimering genom föreläsningar och workshops. Hushållen har också testat sina kunskaper och kreativa förmåga i olika utmaningar. De har gladeligen delat med sig av sina erfarenheter och kreativa lösningar i sociala medier och intervjuer. Under året har de även inspirerat kollegor, vänner, familj, släkt och bekanta. Söndagen den 16/10 sändes finalen och årets vinnare korades, nämligen Emelie Andersson från Örebro. Emelie hade minskat sitt avfall med hela 90%!

Besök [www.minimeringsmastarna.se](http://www.minimeringsmastarna.se) om du vill veta mer om tävlingen



fastighetsägaren vill stimulera till mer källsortering och motverka sunkiga soprum. Fastighetsägaren säger att om det faller väl ut med detta första kvittrande miljörum så är det mycket möjligt att fler tillkommer.

Pauline Högh från LSR Landskrona – Svalövs Renhållnings AB berättar att de gärna jobbar aktivt med att hjälpa fastighetsägaren med att öka sorteringen. LSR ser även att det är en stor fördel när fastighetsägaren gör ett aktivt arbete redan i den enskilda lägenheten för att ge hyresgästen möjlighet att sortera sitt avfall. Mer avfall blir då rätt sorterat även i miljörummet samtidigt som hela och rena miljörum ger en positiv effekt på sorteringen. Pauline berättar också att sedan uppstarten av det nya miljöhuset har det inte varit några anmärkningar på matavfallets kvalitet, vilket bådär gott för framtiden.

Fyra enkla tips som Pauline och LSR delar med sig av är:

- Gör det enkelt att komma in i miljörum. Tänk på att hyresgästen har händerna fulla när den ska öppna dörren.
- Tryggheten är viktig. Genom bra belysning, städning och gärna fönster känner sig hyresgästen tryggare när den besöker miljörummet.
- Tänk över vilken ordning kärlen kommer i. Är restavfallet det första som möter hyresgästen blir det lättare att allt avfall slängs här.
- Information är viktigt. Alla vet faktiskt inte hur det ska sorteras. Tänk över skyltning, informationskampanjer och hur fastighetsägarens egen personal kan hjälpa till i arbetet.

Klicka [här](#) om du vill se mer av och lyssna till det kvittrande miljörummet

## Utveckling och innovationer för ökad insamling och återvinning

### Studenter i Lund tog sig an utmaningen att öka insamlingen av matavfall

Under hösten har två grupper ingenjörstudenter på masternivå på LTH djupdykt i frågorna hur vi kan öka insamlingen av matavfall från flerfamiljsfastigheter och butiker. Grupperna bestod av både svenska och internationella studenter, som läste olika inriktningar på ingenjörsprogrammen. Studenternas förslag presenterades den 14 oktober. Det blev en intressant förmiddag med nya idéer samt lärorika diskussioner.

Ett av de mer intressanta förslagen kopplade till butikernas sortering av matavfall och den kommande lagstiftningen som säger att från och med utgången av år 2023 måste avfallsinnehavare se till att förpackningar skiljs från sitt innehåll innan det slängs (läs mer om den nya lagstiftningen [här](#)). Studenterna föreslog att butikerna skulle ta fram en app och koppla den till "gig-ekonomin". Via appen så kan butikerna lägga ut hur många timmar som de behöver hjälp med att skilja förpackningen från matavfallet och den som jobbar inom gig-ekonomin kan via appen se hur många timmars jobb som finns tillgängliga och var. Många frågor återstår! Som exempelvis arbetsmiljö och social hållbarhet. Studenternas slutrapport kommer publiceras på projektets hemsida.

### Förslag till utveckling från Avfall Sveriges verksamhetsgrupper

Två av Avfall Sveriges verksamhetsgrupper - Rötning respektive Insamling av matavfall - träffades i slutet av september i Västerås. Tillsammans identifierades utmaningar som är kritiska för ökad insamling och återvinning

- Ökad utsortering från flerfamiljsfastigheter
  - Stort informations- och utbildningsbehov. Både av hyresgäster respektive förvaltare och fastighetsköpare. Kanske behövs "avfallsskola" för fastighetsförvaltare tas fram?
  - Utveckla bättre "bärare" (påse) för matavfall
  - Förbättra kvaliteten på matavfallet från underjordsbehållarna
- Mer matavfall från butikerna
  - Kanske hitta kluster med livsmedelsproducenter för förbehandlingsanläggningar som tar emot förpackat matavfall (före detta livsmedel)?
- Bättre sprida Avfall Sveriges upphandlingsmall för biologisk återvinning

Väcker ovanstående rader tankar hos dig? Hör då av dig till Angelika, så kan ni diskutera idéer och upplägg för utveckling och innovation.



## Rapporter och andra spännande publikationer

### **Intervju med Johan Yngvesson, BEM om rapporten: Förbättringsåtgärder för effektivare återvinning av matavfall, 2018, Re:Source**

Vi dammade av ovanstående rapport som publicerades för fyra år sedan och kontaktade Johan Yngvesson, Borås energi och Miljö, som var en av projektledarna (då anställd på RISE) för att höra vad de gjorde och varför, vilket resultat som de fick och vad som har hänt sen rapporten publicerades.

Johan berättar att med Lean-metodik tittade de på hela kedjan för matavfallsåtervinning för att identifiera förluster längs kedjan, både kvantitet och kvalitetsmässiga. Lean är en etablerad metodik inom tillverkningsindustrin för att identifiera och arbeta bort grundorsaker till problem och skapa kostnadseffektiva verksamheter, men som även kan användas med fokus på hållbarhetsaspekter, s.k. Green Lean.

Syftet med projektet var att göra en "värdeflödesanalys" (VFA), dels för att man ville testa denna lean-metod på matavfallshanteringen, dels hade de en hypotes att lean skulle kunna vara en funktionell metod som kan bidra till ökad återvinning av matavfall.

Rent praktiskt gick de tillväga genom att samla ett intressenter i värdekedjan; fastighetsägare, kommuner, renhållare och representanter från förbehandlingsanläggningar. Utgångspunkt för metodiken var insamling från flerfamiljsfastigheter via kärll eller nedgrävda behållare. Tillsammans sammanställde de alla förluster för alla steg i kedjan samt försökte kvantifiera dessa.

#### **Åtgärder för minskade förluster**

Enligt Johan lyckades de identifiera många förluster av matavfall där det ofta handlade om kvalitetsförsämringar, till exempel vid mellanlagring, vilka var svåra att kvantifiera och värdera, men i vissa fall ganska enkla att åtgärda med bättre rutiner och intern kommunikation. De kunde även identifiera fler åtgärder, där många redan är kända av branschen sedan tidigare, samtidigt som de även identifierade helt nya angreppssätt för minskade förluster. T.ex. behovet av utrustning för mer precis utseparering av mindre partier felsorterat vid mellanlagring eller lossning av avfallet, då de skopor eller kranar som ofta används får med sig onödigt mycket av matavfallet.

När Johan får lista sina tre favorit-resultat från projektet för att minska förlusterna så lyfter han fram:

- Bättre samverkan behövs mellan aktörerna. Försök skapa samsyn, även om alla har olika mål, affärs mål, krav, tillstånd, ägare, etc. Gemensam syn på krav och behov är en viktig framgångsfaktor samt att vara överens om: Vad är det vi gör, varför och vad vill vi åstadkomma?
- Bättre specifikationer på kravställningen överlag samt bättre återkoppling när det blir fel. Detta gäller för alla delar i kedjan. Glöm inte kravställning på utrustningen samt underentreprenörerna. Kraven ska gälla i alla led!



- Utveckla teknik och metoder för bättre separering nära förbehandlingen. Kanske bör det finnas separata linjer för olika typer av matavfall?

Ytterligare ett viktigt resultat från projektet var att hypotesen stämde, det vill säga att det mycket väl går att applicera Lean-metodik på matavfallshanteringen.

Sedan rapporten publicerades har Avfall Sverige reviderat upphandlingsmallarna för matavfall, vilket identifierades i projektet som en viktig åtgärd. Den uppdaterade mallen finns att ladda ner på Avfall Sveriges medlemssidor, [Upphandling av biologisk återvinning av matavfall - Avfall Sverige](#)

Avslutningsvis så konstaterar Johan att förändringsarbete kan ta lång tid. Hans tes är att om det tar ett år att identifiera vad som behöver åtgärdas och ytterligare ett år att förankra åtgärderna så tar det minst fem år att implementera dessa. Uthålligheten i organisationen blir alltså mycket avgörande för ett lyckat slutresultat!

### **Senaste statistiken om livsmedelsavfall i Sverige**

Naturvårdsverket släppte nyligen en rapport om livsmedelsavfall i Sverige. I rapporten presenteras hur mycket mat som slängdes i Sverige under 2020 och hur det förändrats under de senaste åren. I Sverige stod hushållen för den största mängden livsmedelsavfall, som för 2020 motsvarar ca 106 kg per invånare. Naturvårdsverket menar dock att trenden pekar på att allt mindre mat slängs i hushållen, vilket är glädjande! Rapporten finns att ladda ner på Naturvårdsverkets hemsida, [Livsmedelsavfall i Sverige 2020 \(naturvardsverket.se\)](#)



## Samla in och sprida vidare – enkäter är en väg framåt!

### Resultat från enkäter och workshops

Under våren fokuserade vi på att sprida enkäter med frågor om matavfallsinsamling och återvinning till olika aktörer längst matavfallskedjan. Totalt fick vi in 109 svar. Vi kommer i detta och kommande nyhetsbrev dela med oss av olika delar av de svar vi har fått in. Både som inspiration och som underlag till diskussion om behov av utveckling och innovation.

I enkätundersökningen fick vi tips på en rad förbättringsområden och i detta nyhetsbrev har vi valt att fokusera på svar från den kommunala verksamheten. Återkommande reflektioner bland respondenterna låg på hur vi kan förändra vanor och beteenden hos användarna. Där framgick det bland annat önskemål om nationella informationskampanjer som sprider kunskap om hur sortering görs på rätt sätt. Det fanns även bland respondenterna idéer om exempelvis ID-system vid miljöhus för att förhindra anonymitet vid slängning eller en avgift för osorterat och böter vid kontinuerlig felsortering. På frågan vad som redan fungerar bra i dagsläget tog kommuner med viktbaserad taxa upp att det har gjort det enkelt för dem att påminna hushåll som ofta har noll kilo matavfall att använda sitt matavfallskärl. En annan respondent från kommunsidan såg goda resultat av informationskampanjer som fokuserat på nyttan med att sortera "så att de inte blir trötta på en massa pekpinnar."

Utöver enkäter så genomfördes tre workshops under *våren*. Från en workshop om matavfall som hölls i maj dök fler spännande idéer upp. Bland annat om en restaurangversion av matavfallspåsen som rymmer lite mer. Det diskuterades även om möjligheten för restauranger och storhushåll att använda en matavfallskvarn kopplat till en tank som töms utanför, samt att ett större samarbete mellan olika aktörer hade varit givande.

**Vill du bidra till underlaget i vår åtgärdspalette?** Fyll gärna i en av våra enkäter på den [HÄR](#) länken! Enkäten finns i olika utformning beroende på vilken roll i matavfallskedjan du tillhör.

**Vill du bidra ännu mer** genom att genomföra en workshop om insamling och återvinning av matavfall i din organisation? Då kan du ta del av ett färdigt workshopkit och sedan dela resultatet med oss på I mål med matavfallet. Att genomföra en workshop med din egen organisation är ett enkelt och bra sätt att hitta gemensamma och effektiva arbetssätt samtidigt som ni bidrar till det nationella etappmålet. Kontakta oss i så fall på:

[imalmedmatavfallet@avfallsverige.se](mailto:imalmedmatavfallet@avfallsverige.se)

# Lagar, juridik, policy och andra styrningar för ökad matavfallsåtervinning

## Obligatorisk insamling av matavfall från 1 januari, 2024

Med anledning av att kommunerna från och med den 1 januari 2024 ska tillhandahålla insamlingssystem för matavfall från hushåll, så har Avfall Sverige sammanställt information till sina medlemmar om kravet. Bland annat så kommer det finns grunder för dels undantag och dels dispens.

Om din arbetsgivare är medlem hos Avfall Sverige så är vår rekommendation att du loggar in på medlemssidorna och tar del av informationen. Du finner informationen här (efter inloggning).

## Förpackningar måste avskiljas från avfallet

Från och med utgången av år 2023 måste avfallsinnehavare se till att förpackningar skiljs från sitt innehåll innan det slängs, eller säkerställa att det görs senare. Om innehållet består av livsmedel, så ska detta läggas bland matavfallet. Detta kan bli en riktigt game changer för ökad insamling av matavfall från butiker! Samtidigt som förpackningsåtervinningen och incitamenten för att förebygga matsvinn bör öka - en riktig vinna-vinna-vinna situation helt enkelt! Läs mer här

Läs mer på Avfall Sveriges hemsida: [Snart olagligt slänga förpackat avfall i restavfallet](#)

## Tack för att du prenumererar på I mål med matavfallets nyhetsbrev!

Du har fått detta första nummer av nyhetsbrevet i din mejlbox, då du antingen har lämnat dina kontaktuppgifter till oss eller vi känner dig sen innan och tror att du är intresserad av denna typ av nyheter 😊. Vill du inte längre prenumerera på nyhetsbrevet så är det enkelt att avsluta prenumerationen. Du bara klickar på unsubscribe här nedan!

Sprid gärna nyhetsbrevet vidare i dina nätverk! Med gemensamma krafter ökar vi insamlingen och återvinningen av matavfall!

Saknas någon nyhet? Tipsa oss gärna - tillsammans bidrar vi till att nå 75% målet! Vill du läsa mer om vårt arbete kolla gärna in vår hemsida på [Avfall Sverige](#), där det även finns massvis med mer info om matavfallshantering!

Nästa nyhetsbrev kommer ut i december 2022!

[View online](#) | [Unsubscribe](#)

Ansvarig utgivare: Angelika Blom, [Angelika.blom@nsr.se](mailto:Angelika.blom@nsr.se)